

Narodni List

Glasiło narodne stranke za Štajersko.

Izhaja vsak petek; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — Vse pošiljatve (dopisi, reklamacije, vprašanja i. t. d.) je pošiljati na naslov: «Narodni List» v Celju. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste. — Stane do novega leta 1 K.

Oglasi se računajo trislojna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za enkrat, dvakrat, ozir. trikrat, za večkrat znatno znižane cene. Plačevati je pristojbine za oglase po pošti na naslov: «Narodni List» v Celju. — Posamezna številka stane 10 vin.

Ali je bilo treba ustanoviti narodno stranko?

(Odlomki iz govora dr. V. Kukovca na shodu v Rajhenburgu dne 25. novembra 1906.)

Z velikim začudenjem mora navdati vsakega Slovenca, ki je prost predsodkov, zakaj se misel, ustanoviti pri nas narodno stranko, ne pozdravi povsod z enakim navdušenjem. Zakaj se ne pozdravlja soglasno sklep ustanoviti neko zastopstvo naroda v narodnih zadevah, nek naroden svet? Človek bi v zdravih razmerah moral misliti, da bode na pr. v Celju dne 8. decembra, ko se narodna stranka konečno ustanovi, vse, kar narodno čuti, prihitelo nasproti in prijateljski stiskalo roko možem narodnjakom, ki bodo prišli tja zborovat iz vseh koncev in krajev naše štajerske slovenske domovine. Toda v resnici je nekoliko drugače. Srčno nas na eni strani veseli, da priprosti naš narod nastop odobrava in ceni, na drugi strani pa trpko občutimo, da so nam mrzli ali naravnost sovražni mnogi možje, kateri so olitani in na glasu kot narodnjaki. Sprejeli smo nešteto pisem kmetov in obrtnikov in učiteljev, kateri zaupno pričakujejo lepe uspehe nove narodne organizacije, na drugi strani pa ne moremo zakriti svojega začudenja, da se je moglo zgoditi, da se drugod na javnih shodih celo v navzočnosti in pod pokroviteljstvom poslancev ščuva zoper snovanje narodne stranke.

Naši poslanci, vsaj nekteri, mesto da bi se naprednega gibanja naroda veselili, pihajo jeze in v svoji slepoti ne vidijo, da je misel ustanoviti stranke že pognala vkljub nasprotstvom v narodu tako močne korenine, da bi bilo naravnost blazno početje, hoteti to gibanje zatreti. In kar se «Narodnega Lista» tiče, vidimo isto. Z navdušenjem ga čitajo široki sloji ljudstva, tudi vsi razumnejši privrženci «Štajerca», o katerih smo si oskrbeli zanesljive naslove, so večinoma list sprejeli, četudi ne vsi kot naročniki in ga pozorno čitajo in celo hvalijo, na drugi strani pa moramo naravnost strmeti, da ga je vrnil na pr. odličen član načelstva celjske «Posojilnice», o katerem bi se z vso pravico moglo misliti, da je narodno misleč človek; akoravno izda za nemške liste desetkrat toliko od Slovencev pridobljenega denarja nego stane «Narodni List», ne smatra potrebnim podpirati narodno glasiło, o katerem more le kak zlobnež in ničvrednež reči, da ni naroden časopis v pravem pomenu besede.

Na neko zelo značilno potezo v naših dosedajšnjih razmerah bi si Vas dovolil opozoriti, da izprevidite, kako nujna potreba je, da se združijo štajerski politično sploh misleči Slovenci v svrhu trajnega pozornega narodnega dela. Naš sedajni državni poslanec dr. Korošec v Mariboru je v svojem časniku «Slov. Gospodarju» v prejšnjih letih ostro grajal našo narodno zaspanost in je ponosno ožigosal neplodovitost in nedelavnost takratnih štajerskih poslancev. Naj je mislil kdo

o dr. Korošču kakor je hotel, priznati je moral, da ima v ti zadevi popolnoma prav. Slovenski poslanci so njegova očitanja jako neprijetno čutili in so se neizmerno hudovali nad dr. Koroščem. (Tozadevne izjave naših poslancev lahko s pričami potrdimo! Op. ured.) ker so izprevideli, da jim utegne pri ljudstvu tla izpodkopati. Toda kaj so storili ravno isti slovenski voditelji, ko se je proglasil dr. Korošec kot kandidat za državni zbor? Imeli so posvetovanje in uspeh tega posvetovanja je bil splep, da nele ne bodo delali prav nič zoper izvolitev dr. Korošca, ampak da bodo z vso močjo delovali, da bode izvoljen. Zakaj tako, vprašali se bode te začudeni. Iz prepričanja? Iz ljubezni? Nikakor ne! Naši voditelji so mislili pri tem na svojo lastno kožo, da bi zdrava ostala. Reklo so: Zdaj dr. Korošec nas poslance in vse narodno vodstvo neusmiljeno napada. Nič mu ni prav, vse, kar storimo, v nič deva, delaven je pa in njegov vpliv raste po deželi, vsi bodemo pri prihodnjih volitvah propadli, če si ljubezni in naklonjenosti dr. Korošca ne zagotovimo. Zdaj je prišel ugoden trenutek za to, zdaj pokažimo, da smo izurjeni taktiki, storimo toraj važno taktično potezo, sprejmimo dr. Korošca kot poslanca v svojo sredino, s tem mu bodemo usta zumašili in gotovo nas vsled naše usluge za njegovo izvolitev nikdar več ne bode napadal, da smo leni, neplodoviti in nedelavni. Rečeno, storjeno.

Dr. Korošec je bil izvoljen in je s tem trenutkom postal nedelavnemu narodnemu vodstvu neškodljiv, niti enega napada na slovenske poslance in zaspano narodno vodstvo od onega časa naprej v «Slov. Gospodarju» nismo čitali.

In prosim, naj navedem še drug slučaj iz še novejšega časa! Tiče se celjskih takozvanih voditeljev in celjske «Domovine». Izjavljam slovesno, da tega vzgleda ne navajam iz mržnje do takozvanih celjskih prvakov ali do «Domovine». Odkrito priznam, da jim nič hudega ne želim in da jih tudi nočem odvezati od njih narodnih dolžnosti. Dvigam pa proti njim obtožbo, da so v veliki meri oni krivi, da štajerski Slovenci zadnji čas nismo nič napredovali, ampak celo nazadovali. Ti gospodje so dosedaj znali vzdržati v naši javnosti mnenje, da so delavni voditelji, v resnici so pa le toliko storili, oziroma besedičili, kolikor je bilo treba, da so odvrnili ob sebe sum, da niso narodnjaki. Združili so vso moč v svojih rokah, vsakogar, ki je hotel, da se razmere zboljšajo, so neusmiljeno potlačili s silo, onega pa, kterelega s silo niso mogli ubiti, privezali so k skupnim jaslim, da je smel nekoliko zobati poleg njih, do besede pa itak nobeden ni prišel. Tudi zdaj so gospodje izprevideli, da je misel ustanovitve narodne stranke padla na rodovina tla in zelo jih je začelo skrbeti, kako bi storili nezadovoljneže neškodljive.

Od začetka so se samo škodoželjno muzali rekoč, kaj nam morejo, ko nimajo denarja! Sedem tednov bode izhajal njih list, (prosim, izvirne besede so to, ktere lahko zmiraj in povsod potrdim!) Toda kmalu so izprevideli, da takrat njih račun z ozirom na denar ne bode obveljal. Domislili so

se torej jednake taktike, kakor so jo ubrali slovenski poslanci, ko je nezadovoljni radikalec dr. Korošec hotel poslanec postati. Prenoviti moramo — so rekli gospodje — upravništvo naše tiskarne in vodstvo diskreditirane «Domovine» so dejali iz rok pa tiskarne in «Domovine» ne smemo dati, a tudi tekmovalca moramo onemogočiti. In spet rečeno-storjeno. Izvolili so v upravo tiskarne več odličnih mož izmed ljudstva, tudi tri narodne trgovce, katerim sicer vsa čast, kot narodnjakom obenem so pa izjavili, da se «Domovina» odslej postavi popolnoma na narodno odločno stališče mladih, tiskanje «Narodnega Lista» se pa soglasno odkloni in punt je srečno premagan. Kako bi nas bilo veselilo, če bi bili prepričani, da bodo sklepom sledila jednaka dejanja. Toda, gospoda, obžalujemo, da smo izgubili zaupanje v Vas, ker smo Vas vseskozi preštudirali. Zamera sem ali tja, mi smo smatrali imenovani sklep za slepilo in manever, kakor sklep štajerskih poslancev ob kandidaturi dr. Korošca, kaj podobnega bi se moglo reči o vodstvu v Mariboru morebiti celo v Ptuj!

One, ki hočejo v našo škodo preporod naroda doseči, neškodljive storiti, to je nesrečno geslo, ki je doslej vsak preobrat na boljše stran preprečilo. Kakor je naš dalekovidni Prešern očital, ali po pravici ali ne, pustimo to na stran, Stanku Vrazu lakoto slave, blaga, ki vleče pisarja drugam, podobno uskoštvo moramo pri naših razmerah v mnogih slučajih obžalovati. Koliko nadebudnih in nadarjenih mož je v zadnjih letih na Štajerskem podleglo v škodo naroda temu slepilu. Ako danes o tem pojavu obširno govorim, ni to brez vzroka. Jednaki poskusi se bodo tudi zdaj ponovili, kajti «Narodni List» in «narodna stranka za Štajersko» sta postala činitelja, s katerima se mora resno računati. Zelo se bojim da se bode poskusil izvesti nov slučaj, kako se novo narodno gibanje stori neškodljivo, in skrbi me, da bi lakota slave in blaga narodu izneverila tudi tokrat moči, na ktere narod zaupno gleda. To pa ne bi bila nesreča osebno za nas, ki netimo ogenj novega gibanja za napredek naroda, pač bi pa bilo to usodno za bodočnost štajerskih Slovencev. Dobro nam je znano, da vsi razumnejši ljudje na Štajerskem izprevidijo potrebo ustanoviti tesno narodno organizacijo, vidimo pa pri mnogih odličnih rojakih vendar nek strah in neko neodločnost. Bog varuj, da bi mi komu škodo prizadjali s tem, ako se pridruži tudi očitno novemu gibanju. Nikomur ne bodemo zamerili, če čuva samega sebe z ozirom na znano maščevalnost nasprotnikov, kar pa slovenski narod lahko od vsakega svojega sina zahteva je ta, da vsaj v oni meri in v oni obliki kakor je njemu mogoča, dela za zmago narodne ideje (misli) in narodne stranke.

Dovolite, gospoda, še eno besedo! Jaz sem miroljuben človek, meni sploh ni za prepir in vojsko in nikdar bi se ne odločil stopiti seveda samo začasno nekako na čelo novemu gibanju na Štajerskem, če bi ne bil v dnu duše prepričan, da je potrebno. Jaz nisem sprožil misli, naj se stranka osnuje, ko pa je vprašanje prišlo na

Somišljeniki! „Narodni List“ naj roma od soseda do soseda!

dnevni red, velevala mi je moja vest kot narodnjaku, da se odločno izrečem za ustanovitev in tudi delujem na uresničenje enkrat sklenjenega načrta. Štiri leta sem imel priliko v Celju opazovati, kako naša narodna stvar trpi in na podlagi študij teh razmer si z najmirnejšo vestjo upam pred sodnim stolom našega slovenskega naroda zagovarjati korake, ki smo storili, da se štajerski Slovenci organizirajo. Neresnica je in meni se zdi, da naši voditelji namenoma zatrjujejo to neresnico, češ, da mi v složnem postopanju neslogo sejemo. Slepec bi moral biti, kdor ni hotel videti, kako si je nasprotnik že več let na Štajerskem utrjeval postojanko za postojanko, kako je dr. Korošec zidal trdnjavo dr. Šušteršičevi stranki na Štajerskem! In ali niste čitali sklepov katoliškega shoda? Vse je sklenil dr. Korošec v svojo oblast spraviti. Kdor govori nasproti nam o slogi, pravi z drugimi besedami, naj vse prepustimo dr. Korošču. In jaz mislim, da to ne bi bilo za naš narod koristno. Poglejte, kaj delajo dr. Korošec in njegovi tovariši v Mariboru, pogledajte si njih postopanje pri občinskih volitvah v Mariboru, njih navdušenje za strupenega Nemca dr. Schmidererja in pisavo «Südbösterreich. Stimmen». Ali je to slovensko, ali je to narodno postopanje? Slovenski živelj pustijo propadati in se pulijo za naklonjenost nemških katoliških gospa in zborujejo ne v mariborskem «Narod. domu», ampak v prostorih nemškega mojstrskega društva. Preneumno je v enomer govoriti, da smo zoper vero in duhovnike! Če bi duhovnika v njegovem družabnem stališču kdo hotel oškodovati ali da bi se duhovnike zavidalo za dohodke, bi bilo, odkrito to rečem, po mojem mnenju od olikanega človeka nedostojno in bi bilo z ozirom na v mnogem oziru gmotno slabo stališče velikega dela naše duhovščine naravnost krivično! Jednako si pa upam naše nasprotnike pri »Slov. Gospodarju» in «Slovincu» javno obdolžiti, da proti svojemu prepričanju bobnajo v svet, da ima vera v nas kakega nasprotnika. Ne vem sicer, kako se bodo razmere v narodni stranki razvile, zlasti če se bodo zoper nas s takimi sredstvi delalo kakor doslej, to pa izjavim, da bodem prvi, ki bom iz stranke izstopil, ako bi se v isti storil kak sklep zoper vero, to pa ne iz strahu pred našimi duhovniki, katerih se nimam najmanj vzroka bati, ampak na podlagi svojega lastnega prepričanja. Vendar pa pravim, da naš dr. Korošec in njegova stranka niso sposobni naš narod privedi do pravega napredka, ampak da v ta namen treba, da se uveljavi v nekaterih stvareh drugačno smer v javnem življenju. To smer povdarjati, se nam zdi nujno potrebno in naš narod nam bode hvaležen, da to z vso odločnostjo povdarjamo, če ne sedaj, pa v bodočnosti. Bog obvaruj, da bi mi hoteli izključiti od organizacije rodoljube, ki so dosedaj delovali, naj si bodo odvetniki, duhovniki ali kdorkoli. Gorje jim pa in težka odgovornost jih zadene, ako se brez vzroka sami izključijo iz skupnosti, ko vendar morajo pripoznati, da do sedaj ni vse v redu v naši deželi v narodni organizaciji in da se bode le s sodelovanjem vseh delaželjnih sil dalo kaj častnega doseči. Ustvarjajoča se narodna stranka je brezdvomno že danes činitelj, s katerim se računati in se mora računati. Neodpustljivo je, da naši poslanci doslej niso smatrali potrebnim z nami v dotiko stopiti in se o naših načrtih poučiti. Danes zborujejo v Mariboru in sklepajo o svojem postopanju zoper nas, ne da se bili potučili o nas. Obžalovali bodemo, ne zaradi sebe, ampak zavoljo naroda, ako bodo ostali gluhi nasproti mogočnemu toku, ki se je pojavil v splošni želji po organizaciji naroda. Obžalovali bodemo, ako sklenejo nasproti nam sovražne korake, katerim se danes nikakor več ne moremo ukloniti, ker ne smemo našega naroda in naše javnosti varati s tem, da bi odnehali od tega, kar smo kot narodu potrebno in koristno spoznali. Naši voditelji nimajo pravice igrati užaljene, ker smo gibanje sprožili mi mladi, ki nismo tako imenitni kakor so oni. Tudi v zasebnem življenju smo morebiti v mnogih slučajih pred nekaj leti igrali ulogo odraslih, katerim gre rešpekt, nasproti marsikomu, ki je zdaj tudi že odrasel in ga moramo zdaj kot polnopravnega člana družbe dostojno pozdraviti na ulici. Sploh se pa nikdo izmed nas ne trga za vodilne vloge v stranki, jaz,

gospoda moja, najmanj. Zraven govoriti in sodelovati seveda hočem. Sicer bodemo pa z največjim veseljem sprejeli tudi dosedajne narodne delavce in jih volili v vodstvo, ako vemo, da naš program sprejmejo in imajo voljo za naše vzore sodelovati. Nikdar se pa ne damo omamiti k miru in spravi, v kateri bi bili obsojeni molčati in odreči se odločnemu delu za to, kar smo spoznali kot napredku našega naroda neizogibno potrebno. Narodna stranka se bode pa na vsak način ustanovila, «Narodni List» se bode kot nje glasilo izdajal, narodni svet se bode izvolil in začel z delom v oni meri, ki je dosegljiva v danih razmerah in bode v isti meri in v istem obsegu nosil odgovornost nasproti narodu. V onih ulogah, katerih narodna stranka od začetka ne bode imela v rokah, naj pa delujejo osebe, katerim so se te vloge naklonile, te osebe naj pa tudi nosijo vso odgovornost, kako izpolnijo prevzeto nalogo, na katero jih bodemo tudi mi krepko opozarjali.

Prvi javni shod narodne stranke.

«Rajhenburg ostane z zlatimi črkami zabeležen v politični zgodovini štajerskih Slovencev». Te besede je spregovoril g. dr. Vekoslav Kukovec na javnem shodu v Rajhenburgu, kateri shod je sklical pripravljalni odbor narodne stranke, da v imenu ustvarjajoče se narodne organizacije stopi med ljudstvo.

Vroča so tla rajhenburška! Neizprosni nasprotnik nove struje v našem političnem življenju, ustvarjajoča se narodna stranka, župnik Cerjak si je vzgojil peščico tamošnjih nezavednih kmetov v svoje slepe privržence, ki samostojnega mišljenja niso zmožni; s temi hoče župnik Cerjak ustrahovati napredujočo samozavest izobraženih Rajhenburžanov in razumnih okoliških kmetov. Mož je že enkrat nastopil nasproti nam, in sicer na Velkem Kamnu, kjer nas je imenoval brezverce. Na shodu v Rajhenburgu je mož sicer to tajil, a ko mu je nekdo, ki je bil na shodu v Velkem Kamnu navzoč, to iz oči v oči povedal, je mož območal. (Kar nas ženira, se demenčira, kaj ne, gosp. Cerjak?)

Kljub temu, da je pripravljalni odbor narodne stranke dobro poznal razmere in je računil na to, da pride župnik Cerjak s svojimi na shod, je vendar sklical za minolo nedeljo dne 25. t. m. v Rajhenburg javni politični shod, ki se je dobro obnesel. Udeležba je bila obilna. Pred zborovanjem je sklenila kmetijska podružnica na predlog gosp. dr. Schmirmaula oster protest proti temu, da je vlada dovolila uvoz živine v Avstrijo in je s tem omogočila, da se zanese živinska kuga iz drugih držav k nam ter da se oškoduje domača živinoreja. Navzoči kmetje so se protestu z ogorčenjem pridružili.

Zatem je otvoril v imenu pripravjalnega odbora narodne stranke g. dr. Vekoslav Kukovec zborovanje in predlagal za predsednika shodu g. Antona Kuneja, župana iz Stolovnika, za prvega podpredsednika g. dr. Schmirmaula in za drugega podpredsednika g. Franca Kacjana. Kaplan Lavrenčič je zahteval, da se štejejo glasovi, češ, da ni bila večina za predlagane in on da predlaga za predsednika župnika Cerjaka. To je vzbudilo nevoljo pri večini zborovalcev, ker je bilo očividno vsakemu na prvi pogled, da so tri petine zborovalcev glasovale za predlagane. G. dr. Kukovec je to tudi odločno povdaril in je izjavil, da je predsedstvo voljeno. Tudi g. dr. Schmirmaul, gotovo nepristranski mož, je izjavil, da bi ne prevzel mesta podpredsednika, ko bi zagotovo ne vedel, da je dobil večino glasov. Kaplan Lavrenčič je nekaj zamrmral o nasilnosti in potem obmolnil. Župnikovi privrženci so se pa težko dali potolažiti. G. Kunej je prevzel predsedstvo in želel, da se vrši shod mirno in dostojno. Svobodo govora hočemo varovati in vsakdo bo dobil besedo. Gosp. dr. Vek. Kukovec je na to v poldrugeto uro trajajočem, večkrat po besnem in strastnem vpitju župnika in njegovih zvestih pretrganem govoru razlagal razne točke iz programa narodne stranke. Prepričanje, da se mora v našo narodno obrambo skleniti neka združitev Slovencev, katero bodo morali poslušati tudi poslanci, to prepričanje je splošno in le čuditi se je, da so med Slovenci ljudje, ki se taki združitvi upirajo. Govornik je

dalje izvajal, kako stališče hoče zavzemati narodna stranka nasproti Nemcem, nasproti pouku nemškega jezika, nasproti veri, nasproti duhovnikom. Izjavil je, da bo on prvi, ki izstopi iz narodne stranke, če bi ta hotela kaj sklepati proti veri.

Baš tukaj se je pokazala vsa nestrpnost in vsa slepa strast župnika Cerjaka. Dasi gospod dr. Kukovec ni niti z eno besedo žalil verskega čuta, vendar je delal župnik neprenehoma medklice in je naravnost hujskal svoje ljudi k vpitju in razgrajanju. Dasi se mu je opetovano z moško besedo zasiguralo, da dobi besedo, je vendar neprestano motil govornika s svojimi smešnimi in plitvimi medklici in samo občudovanja vredni mirnosti in hladnokrvnosti naših ljudi se je imel zahvaliti, da je sploh pozneje še prišel do besede.

G. dr. Kukovec je, ko se je krik polegel, nadaljeval o kmetijstvu; rekel je, da besede, češ, da od kmeta vse živi, kmeta ne bodo rešile, ampak rešilo ga bo vztrajno delo za povzdigo kmetijstva. V izobrazbi, v združništvu in drugih sredstvih je rešitev kmeta — in narodna stranka se bo vestno, dosledno in odločno potegovala vsekdar za napredek kmetijstva.

Dalje je govoril o trgovstvu in obrtniji ter kazal na veliko važnost teh dveh stanov v narodnem življenju. H koncu je še zopet vsestransko dokazoval potrebo tesne združitve štajerskih Slovencev, ki sedaj težko pogrešajo enotnega vodstva. Pozivlja vse z duhom napredka prepojene zborovalce, naj vztrajajo pri delu za vsestranski narodni napredek.

Župnik Cerjak je nastopil in izjavil, da smo štajerski Slovenci od leta 1848 sem skupno hodili pod zastavo z geslom: vse za vero, dom, cesarja. Potem je iztrgal iz brošure «Štajerski Slovenci, kaj hočemo?» stavek: «Toda nikdar ne bomo pristili, da bi se vtikalo versko vprašanje v javno življenje» ter je s tem iz odstavka odtrgalim stavkom hotel dokazati, da je narodna stranka proti veri. Dalje je trdil, da je «Narodni List» mpadal duhovnike, med tem ko je samo resnica, da se je branil, ker je bil napaden. Trdil je tudi, da je «Narodni List» hvalil protiversko gibanje na Francoskem in Španskem, med tem ko je le resnica, da je sporočal, kar kot vesten časopis storiti mora, zgodovinsko dejstvo. Na tak način je hotel uplivati župnik Cerjak na navzoče in jih je končno «kot župnik» svaril pred ustopom v narodno stranko. Zborovalci so razen onih, ki si jih je pripeljal s sabo župnik in jih na vse že prej pripravil, ostali hladni in mirni, dasi je s svojim zavijanjem naravnost izzival odpor. Da je slišal par krepkih, a dobro zasluženih klicev, to naj obračuna sam s seboj. Ko je končal, je zapovedal «sedaj pa ven» — in njegovi možje so šli iz dvorane med divjim kričanjem.

Župniku Cerjaku je g. dr. Kukovec v kratkih, a dostojnih besedah odgovoril in je spodbil vsa župnikova očitavanja. Dasi nam je župnik Cerjak dal dovolj povoda, da bi napisali rezke in trpke besede, vendar tega ne storimo. Obžalujemo le one po njem zapeljane kmete, ki so v svoji slepi strasti nepristopni vsaki resni in pametni besedi. Mi bomo storili to, kar bodo rekli gospod župnik, tako je zaklical eden teh mož, in s tem je za nas povedano dovolj.

Ko je župnik s svojimi odšel, se je dostojno naprej zborovalo. Sledila so razna vprašanja navzočih kmetov, o katerih sporočamo na drugem mestu. Potem je še govoril nakratko urednik Spindler o volilni reformi ter povdarjal, da moramo računati z načrtom, kakor je predložen državnemu zboru, kot z nekaj gotovim in da se moramo začeti pripravljati na bodoče volitve, ko bomo volili štajerski Slovenci 7 poslancev v državni zbor.

Po zborovanju je rajhenburška čitalnica priredila igro «Berite Novice» v vsestransko zadovoljnost. Splošna sodba je bila, da so vsi igralci dobro rešili svojo nalogo. Splošno zadovoljnost je zbudilo tudi, da so igralci prilagodili igro časovnim razmeram ter dosledno rabili namesto besede «Novice» «Narodni List». Po predstavi se je razvila živahna neprisiljena zabava, pri kateri so se menjale prisrčne napitnice med naprednimi Rajhenburžani in navzočimi člani pripravjalnega odbora narodne stranke.

Štajerske novice.

Narodni Slovenci, pridite 8. decembra v Celje! Dne osmega decembra vas pričakujemo, narodno misleči možje iz Spodnje Štajerske, da sklepate o prihodnjem delovanju narodne stranke za Štajersko, da položimo temelj za uspešno delo v korist štajerskih Slovencev v gospodarstvu in izomiki. Najodličnejši slovenski možje iz vseh krajev dežele so že prijaviли svoj pristop k narodni stranki, in prihodnje dni se razpošljejo vabila k shodu. Oglási se torej s kratkimi besedami, kdor je sklenil postati član stranke, kdor hoče sodelovati pri našem delu, da mu moremo poslati vabilo. Shod se začne v soboto 8. decembra ob 10. uri v veliki dvorani Narodnega doma v Celju. Poročalo se bode najprej, kaj je pripravljali odbor do sedaj storil, nadalje kake naloge in kako postopanje naj si stranka določi za bodočnost. Posebno predavanje je določeno za važni predmet narodna stranka in kmetijstvo, kateremu govoru bode sledil razgovor in posvetovanje o tem predmetu. Odličen strokovnjak je obljubil govoriti ob tej priliki zlasti o kmetijskem združništvu. Drug govornik bode razpravjal o stališču stranke nasproti trgovstvu in obrtništvu, zopet drug govornik o narodni stranki in delavstvu. Odlični slovenski učitelj bode razpravjal o stališču narodne stranke glede našega šolstva. Član pripravljalnega odbora bode razpravjal o strankinem glasilu «Narodnem Listu» in bode vsaki izmed teh točk sledil razgovor. Potem sledi razprava, kako zastopstvo si narodna stranka izvoli, kako se razdeli zastopstvo po okrajih, o pravicah članov stranke in njih dolžnostih in se namerava staviti predlog, da ima osrednji odbor vsake tri mesece redno zborovanje v raznih krajih Štajerske. Sledila bode potem volitev osrednjega odbora, izvrševalnega odbora in se bodo določili po možnosti okrajni odbori. Po shodu bode skupen obed, pa ne banket, ampak je vsakomur dana v tem oziru polna svoboda. Zvečer priredi celjsko pevsko društvo gledališko predstavo. Kdor bi pozabil nam naslov naznaniti, da se mu vabilo vpošlje, oglasi se lahko pred zborovanjem pri pripravljalnem odboru in ga dobi kot vstopnico k shodu. Pozdravljamo vas, cenjeni somišljeniki, že naprej dobro nam došli!

Somišljeniki! Od več strani smo izvedeli, da hujskajo nekateri gospodje proti našemu glasilu. Mi nismo nobenega drugega časopisa odsvetovali, kajti mi le hočemo, da Slovenci več čitajo in sami sodijo o vrednosti lista. Razsodbo pa mirno pričakujemo, kajti manj nepotrebnih in nevažnih poročil, več koristnega kakor v vsakem drugem listu najde se v «Narodnem listu», kajti mi smo le Slovenci, ki želimo brez vsakih strankarskih misli in namenov ljudstvo poučevati.

Vendar bi pa radi izvedeli, kdo Vas proti našemu glasilu hujska. Ne da bi hoteli naše nasprotnike osebno napasti, naša dolžnost je pa, da objavimo prilično imena teh gospodov, da ljudstvo izve, kdo iz strankarskih namenov proti narodnemu delu hujska. Prosimo tedaj gradiva!

Štajerski poslanci! Sprejeli smo v zavitku z naslovom «Slavno uredništvo Narodni list Celje» sledeči dopis: Slovenski štajerski državni in deželni poslanci so imeli v nedeljo 25. nov. 1906 v Mariboru zaupno posvetovanje, pri katerem so sklenili naprositi Slovensko društvo v Mariboru, da isto v imenu sedanjih državnih in deželnih poslancev skliče zaupni shod v Maribor, na katerem naj se pokličejo vsi sedanji državni in deželni poslanci ter 30 zaupnikov, med katerimi imajo enako zastopane biti vse sedanje politične struje štajerskih Slovencev. Na tem shodu se ima izvoliti Narodni svet za štajerske Slovence ter jednote centralni volilni odbor za bodoče državnozbornske volitve. Zaradi ustanovitve narodnega sveta stopi naj Slovensko društvo v dogovor s političnim društvom «Naprej» v Celju.

Dopis nima nobenega podpisa in se je menda v naglici prezrlo in bode podpisati. Jemljemo ta dopis na znanje in bode svoječasno dalje poročali, kako se bodo razmere razvile. Iz dopisa ne razvidimo, ali nam bode čast dne 8. decembra pri ustanovitvi narodne stranke v Celju pozdraviti

v naši sredi tudi gospode poslance. Pričakujemo to z gotovostjo, ker je le na ta način mogoče stvar spraviti v pravi tir. Kakor smo zadnjič poročali, je namreč pripravljali odbor narodne stranke sklenil dne 8. decembra staviti shodu zaupnikov predlog, naj se imenuje osrednji odbor stranke z načelniki okrajnih organizacij narodni svet za Štajersko! Ako mi naj kaj drugače ukrenemo nego je sklenjeno, treba bi bilo s strani gospodov poslancev, da jasnejše izvemo njih načrt.

Naše dijaštvo in dijaška stanovanja. «Domovina» je objavila prav umesten članek o slov. dijaštvu in profesorih. Kot eden izmed vzrokov, da se toliko slovenskih dijakov izgubi, navaja revščino in manjkanje stanovanj za uboge dijake. V ti zadevi se moramo, ker je naš namen gnjilobo trebiti, dotakniti celjskega dijaškega doma za slovenske dijake, kterega bi lahko imeli, pa ga vsled krivde naših prvakov še nimamo. S kolikim navdušenjem se je nabiralo pred leti denar za dijaški dom in kako lepi tisočaki so se nabrali, oni ki bi bili poklicani, ta denar njegovemu namenu posvetiti, so ga pa lahkomišelnost vtaknili v zemljo in kupili posestvo, mesto da bi zidali ali kupili hišo, pripravno za dijaška stanovanja. Toda sravbišča se bodo z lepim dobičkom za dijaški dom prodala, se pravi. Pa kdaj, vprašamo! Ali je namen tega denarja, da se z njim najšim dijakom pomaga čez sto let? Zdaj treba vzgajati izobražen naraščaj, pa ne s stavbišči, ki se prodajo za šulferajnsko šolo, špekulirati za megleno prihodnost! Ni nam na tem, da bi storjeno napako po zaslugi politično izkoriščali, z vso odločnostjo pa zahtevamo, da se greh popravi in da ga kar najprej popravijo oni, kterim je zadeva izročena. Do tedaj pa slovenska mladina mora prizadetim gospodom v obraz očitati, da so slabo čuvali koristi slovenske mladine in slovenskega dijaškega doma v Celju.

Dvajsetkronske bankovce sta ponarejala 62letni Martin Germ in njegov 24letni sin Martin iz Dobrove na Dolenjskem. Na raznih sejmih sta opeharila ljudi s temi bankovci. Celjsko porotno sodišče je obsodilo staršega Germa na 4 in mlajšega na 3 leta težke in poostrene ječe.

Slovensko delavsko podporno društvo v Celju je v znak žalosti na dan pogreba velikega slov. pesnika Simona Gregorčiča izvesilo črno zastavo.

Za spomenik Simonu Gregorčiču, nesmrtnemu Slovincu, se je začelo nabirati in sicer se je sprožila misel in celjskem «Nar. domu». Tam so že minolo nedeljo zbrali 46 K.

Celjska čitalnica namerava ustanoviti javno ljudsko knjižnico. Je bila že davno potrebna.

Samomor. V Savinjo je skočil pretekli teden v Celju g. Ivan Končan, trgovski sodruđnik pri Merkurju, in je utonil.

Ali je bilo treba ustanoviti narodno stranko? V današnjem članku pod gornjim naslovom se nam je vrinilo nekaj napak, ki občutno motijo smisel stavkov. V 1. koloni v 2. vrsti se naj glasi: »ponovno ožigosal«. — V 2. koloni: v 11. vrsti od zgoraj se naj glasi: «je bil sklep»; v 27. vrsti od zgoraj: «mu bode mošta zamašili»; v 9. vrsti od spodaj: «da tokrat njih račun». V 3. koloni v 5. vrsti od zgoraj: »vodstvo diskreditirane «Domovine», so dejali, iz rok itd.»; v 10. vrsti od zgoraj: «kterim sicer vsa čast kot narodnjakom, itd.»; v 21. vrsti od zgoraj: «kandidaturi dr. Korošca. Kaj podobnega itd.»; v 10 vrsti od spodaj: zahteva, je to, da itd.».

Narodna stranka je nemškutarica. «Slovenski Gospodar» in «Slovenec» mislita, da je vedoma zapisana neresnica katoliškimi časopisom v čast. Zvesta temu prepričanju se ne sramujeta laži, da so člani narodne stranke baje v Petrovčah pri občinskih volitvah delovali na to, da bi bil nemškutar izvoljen za župana. To je ravno taka neumnost, kakor če bi kdo našega rimskega papeža obdolžil, da je Štajerčijanec, ali pa g. dr. Korošca, ki je za taka lažnjiva poročila odgovoren in istih sokriv, da je liberalec. Sicer pa «Slovenec» zopet sam sebe na laž postavlja. Pravi namreč, da sta dotična nemškutarja narodne stranke dr. Kukovec in dr. Serbec. Čudno je pa, da «Slovenec» ne pove, kateri dr. Serbec, ker imamo v Celju tri gospode tega imena. Odvetnik dr. Serbec gotovo ni mišljen, ker s temi volitvami ni imel

nič opravka, zdravnik dr. Serbec, ki je član pripravljalnega odbora narodne stranke, tudi s temi volitvami ni bil niti v najmanjši dotiki. Ostane torej odvetniški kandidat dr. Serbec, ki je bil res in sicer v družbi in sporazumno in v popolnem soglasju z deželnim poslancem dr. Jurjem Hraševcem in tudi z dr. Kukovcem udeležen pri agitaciji za slovenske odbornike v Petrovčah. Torej sta dosledno dr. Hraševce in dr. Gvidon Serbec, ki pa do sedaj nista pristopila k narodni stranki, menda tudi sokriva, da bi bil kmalu v Petrovčah nemškutar za župana izvoljen. Iz tega, ljubi kristjani, izprevidite, da ima pri «Slov. Gospodarju» in pri «Slovincu» laž kratke noge. Toda «Slovenec» ima dokaze! Kakšne? «Deutsche Wacht»! Kako to? Najprej je lagal o nas «Slov. Gospodar» iz njega je laž posnela «Deutsche Wacht», zdaj pride «Slovenec» in se sklicuje v dokaz resnice na «Deutsche Wacht». Znat' se mora, je rekel Ravnik, ko je iz ječe pobegnil. In tako zna tudi «Slovenec». Slovenski duhovniki, ali vas ni nič sram takih časopisov? Ali so to oni dobri časopisi, katere iz prižnice svojim vernim toplo pripočate?

Shod v Hrastniku. V nedeljo dne 25. t. m. se je vršil v Hrastniku zopet krasno uspel shod.

Udeležnikov je bilo okrog 400.

Prvi je govoril g. dr. Gosak, koncipijent v Celju. Razložil je razvoj delavskega stanju, podal pregled delavskozavarovalnih zakonskih določil in sredstva, s katerimi delavci potom samopomoči varujejo svoje koristi. Med temi so tudi konzumna društva. Govornik razloži pomen teh društev za delavstvo sploh ter govori natančneje o razmerah pri hrastniškem konz. društvu.

Ko predlaga resolucijo, naperjeno proti ravnatelju premogokopne družbe, ki kot načelnik konzumnega društva snuje samostojno prodajalno, da bi zadal konzum, društvu smrten udarec, zavladala med zborovalci nepopisen gnjev proti temu možu. Resolucija je bila sprejeta enoglasno.

Na to predlaga g. Koželj, predsednik shoda, resolucijo, tikajočo se notranjih zadev v rudniku.

Govornik dr. Gosak navdušuje v prisrčnih besedah navzoče rudarje, naj pošiljajo svoje otroke v otroški vrtec, ki ga v Hrastniku ustanovi «Ciril in Metodova» družba. Stavi na zborovalce vprašanje, je-li bodo ubogali njegove tozadevne navsvete.

400 mož dvigne roke in sveto obljubi, da bodo to storili.

Govornik govori potem zopet o nameravani ustanovitvi nemške šole.

Sedanja šola ima krasne uspehe. Nemščine, katere se le naj slovenski otroci tudi učijo, se poučuje v stari šoli dovolj. Po daljšem razmotranju o tem vprašanju izraža prepričanje, da so bili oni delavci, ki so podpisali prošnjo za nemško šolo, o stvari napačno poučeni. Dokaz temu je resolucija, katero so na zadnjem shodu zbrani rudarji enoglasno sprejeli.

Da bode ta resolucija, s katero protestirajo delavci proti ustanovitvi nemške šole, imela gotov uspeh, naj vsi delavci podpišejo polo, na kateri odločno izjavijo, da so bili o stvari napačno poučeni, da svoje podpise na oni prošnji prekličijo ter jih označijo ničnim in da vnovič protestirajo proti ustanovitvi nemške šole.

Ko stavi dr. Gosak na zborovalce vprašanje, ako bodo to storili, se zopet dvigne nad 400 rok. Burno odobravanje tega vprašanja je bilo dokaz, da zborovalec pride odgovor res od srca. Na to govori g. Rebek o pomenu delavstva v narodni organizaciji, povdarja potrebo narodnega momenta pri delavstvu in razlaga zanimivo razmerje narodne stranke napram raznim stanovom, predvsem napram delavstvu.

G. Rebek je pri delavstvu zelo prijubljen.

Na to govori zopet dr. Gosak. Narodna stranka ima v svojem programu nalogo vsikdar zastopati z vsemi močmi koristi delavstva. Delavstvo si mora biti svesto, da je dobilo v novi stranki čilega zagovornika.

Naravnost nepopisno navdušenje nastane, ko se po tem govoru predlaga resolucija, glaseča se:

Na javnem shodu dne 25. novembra 1906 zbrani hrastniški in ojstrški rudarji se proglašamo članom narodne stranke,

izražamo v vodstvo stranke popolno in neomejeno zaupanje ter sveto obljubujemo, da bomo po vseh svojih močeh podpirali vsak korak te stranke.

Iz več ko 400 grl zagrnji urnebesni živijo — dokaz, da si je stranka pridobila pri možeh ljubezen in spoštovanje.

Hrastniške Slovence, delavce, kmete in druge opozarjamo vnovič da kupujejo le v narodnih prodajalnah, kateri sta zlasti trgovina g. Meketa ter g. Birtiča. (Če se o poslednjem motimo — kar pa mislimo, da ne — naj se nam naznani!) V kratkem se bo otvorila delavska trgovina «konzum» tudi za nedelavce. Podpirajmo potem tudi delavsko trgovino in ne vprašajmo, ali so člani te socijalni demokratje ali krščanski socialisti ali drugi! Vsi so nam bratje, da so le zvesti sinovi matere Slovenije. Ne sodimo preostro onih, ki niso ravno tiste stranke ko mi. Bodimo si bratje, lajšajmo drug drugemu gorje in bojujmo se združeno zoper skupnega sovražnika.

Iz Laškega trga nam sporočajo, da je ondotno bralno društvo v nevarnosti, da izgubi sobo. Sedaj ima sobo v šoli, a župan Laškega trga, zagrižen nasprotnik Slovencev, obenem ogleda slovenske šole, se trudi, da bi društvu odjedel sobo. In Slovenci Laškega trga? — Mirno gledajo, kako gazijo drzni nasprotniki naš življenj! Daleč smo prišli. Prijetno je seveda za Slovence, sedeti v nemških društvih!

Kmetje in šole. Razne želje imajo naši kmetje glede šole in svojih otrok. Na več shodih se je že izrekla želja, naj se doseže poldnevni poduk, da morejo potem otroci staršem izven šolskega časa pri delu pomagati. Tudi na javnem shodu narodne stranke v Rajhenburgu se je pretaklo nedeljo oglasil kmetovalec Jožef Mirt in je prosil v imenu kmetov, da se naj doseže samo poldnevni poduk. Dr. Kukovec, ki je v imenu pripravljalnega odbora narodne stranke tam govoril, je pred vsem povdarjal, da je šola najdragocenejši zaklad zlasti za ubogega človeka. Vsak pameten oče, ki svoji deci dobro hoče, bode torej gledal na to, da se otroci kar največ učijo, ne pa kar najmanj. Naši kmetje torej ne smejo zahtevati manj šolskega pouka, ampak če mogoče še več. Narodna stranka bode odločno stala na tem stališču, ker kmetu le dobro hoče, četudi nekateri dobrote šole ne morejo izprevideti. Vendar se pa bode tudi kmetskim željam glede poldnevnega pouka skusilo brez škode za napredek otrok vstreti. Zdaj se namreč mnogostransko deluje za takozvani nerazdeljeni poduk. To se pravi, otroci naj imajo šolo že od 8. ure mesto od 9. ure zjutraj, potem naj pa traja poduk do 12. ali do pol ene ure opoldne, popoldne so pa otroci popolnoma prosti. Zato pa naj bode tudi v četrtek šola. Na ta način število šolskih ur ni zmanjšano, na drugi strani je pa tudi kmetu pomagano, ker ima potem cel popoldan otroka doma. Popoldanski poduk pa itak po letu ni mnogo vreden. Po zimi naj bi se pa poučevalo kakor dosedaj. Ta način rešitve je v drž. ljudskošolskem zakonu utemeljen. Treba le, da krajni in okrajni šolski sveti temu primerne prošnje deželnemu šolskemu svetu predložijo. Narodna stranka bode to vprašanje v sporazumu z učitelji v roko vzela in upamo, da se bode na ta način vsem ustreglo. Pri vsem pa kličemo kmetom, ne bojte se šole, ampak ljubite jo, če svoje otroke ljubite!

Kmetje in njih gozdovi. Na shodu v Rajhenburgu se je s kmetske strani povdarjalo, da se preveč lesa seka in izvozi. Reklo se je, da bode to velika škoda za naše kraje, ker bode les strašno drag postal. Naj bi torej država gledala na to, da se rabi za kurjavo bolj premog nego drva in naj država da več premoga kopati, ker ga je v Avstriji zelo mnogo. Kmetje imajo prav, če se bojijo škode od tega, če bode se z gozdovi tako delalo kakor do zdaj. Lesa se res več poseka nego ga sproti priraste. To pa ima slab vpliv ne samo, ker bode sčasoma lesa premalo in bode zelo drag. Tudi rodovitnost celih okrajev in dežel trpi, ako se gozdi preveč izsekajo, ker ser se s tem podnebje izpremeni. Kmetje so pa v prvi vrsti dolžni sami skrbeti, da ne bodo svojih lepih gozdov preveč oškodovali. Naj gledajo nekoliko v prihodnost in naj ne prodajajo lesa

brez nujne potrebe in več nego razumen gospodar kot dobro spozna.

Vse časopise naj hudič vzame. Tako je zaklical na shodu v Rajhenburgu nek kmet, ki pripada k stranki našega hudega nasprotnika gosp. župnika Cerjaka. Ta odkritosrčna beseda prav jasno kaže, da so naši kmetje na krivih potih. Dandanes vse napreduje, čita, misli in se uči. Najlepša prilika, da se kmet kaj uči, je pa dober časopis. Vak teden enkrat se k mizi vseti, pa dober časopis čitati tudi kmetu ne bode škodovalo. Koliko novega se iznajde vsak čas, kar je kmetovalcu treba vedeti. Na mesto, da bi bil vesel, da ima v svojem časopisu dobrega učitelja in svetovalca in družabnika, pa slovenski kmet pravi, naj časopise hudič vzame! To je prenaglena beseda! Kmet, le pridno čitaj, časopis je tvoj prijatelj, ne želi ga k hudiču, ampak glej, da boš s časopisom tudi ti napredoval!

Čitalnica v Rajhenburgu ponovi v nedeljo, dne 2. decembra 1906 igro «Berite Novice». Začetek ob 3. uri popoldne.

V Rajhenburgu postavi spomenik nepozabnemu odgojitelju tamošnje mladine, pokojnemu nadučitelju g. Ivanu Matku breško-sevniško učiteljsko društvo.

Iz Brežic. O našem okrajnem glavarju krožijo vesti, ki ga morajo prvi trenotek storiti nemogočega. Upamo, da je storila vlada vse potrebne korake, da se razmere natanko preiščejo in da se vendar enkrat stori konec gospodarstvu toplega prijatelja slavne brežiške policije.

Posavska Straža. Sprejeli smo in objavljamo: Posavska Straža, polumesečni krajevni list v malem obsegu za brežiški politični okraj in okolico, prične v grudnu shajati in sicer v sporazumu obeh strank (ni glasilo nobene stranke) in že vsled krajevnega pomena in omejenega programa ne more škodovati nobeni stranki in nobenemu drugemu listu, pač pa utegne neizmerno koristiti slovenski stvari v Brežicah in okolici. Edini namen listu je brezobzirni boj zoper posili-nemštvo, povzdigo narodne zavesti in pozivanje k izvajanju gesla «Svoji k svojim». — Mi s svojega stališča, da čim več ljudstvo čita, tem večji bo napredek narodov, pozdravljamo novega bojvnika za narodno stvar in mu želimo sreče!

Vojnik. Štajerski deželni odbor še nadalje spletkari zoper Slovence. Najprej je po odstopu dr. Žižka starejšega kot zdravnika vojniškega okrožja in deželne hiralnice kar kratkoma ime noval za hiralnico nemškega zdravnika dr. Höhna. Ker je nemški vojniški trški zastop tndi izvolil tega gospoda za svojega zdravnika, je hotel deželni odbor nekako tudi petero slovenskih občin tega okrožja prisiliti, da določijo tega Nemca za svojega zdravnika. Slovenske občine so pa soglasno določile za svojega zdravnika dr. Žižka mlajšega. Dr. Höhn je videl, da s samo hiralnico in z Vojnikom ne more izhajati in se je odpovedal temu mestu. Namesto da bi zdaj deželni odbor slušal ljudski glas in ne nasprotoval domačinu vojniškemu rojaku dr. Žižku, je postavil za hiralnico drugega Nemca dr. Breschnika za zdravnika. Kakor smo izvedeli, dela deželni odbor še naprej zmešnjavo. Hoče razbiti dosedajno zdravstveno okrožje in posamezne slovenske občine prirediti po svoji volji zdravnikom, katere bo on določil. Upamo, da se zavedne slovenske občine ne bodo dale v kozji rog ugnati, da bi se uklenile volji nemškega deželnega odbora v škodo domačemu slovenskemu zdravniku. Slovensko zdravniško društvo in deželne poslance opozarjamo, naj bodo pozorni. Menimo, da se ne motimo, ako pravimo da se pripravlja zopet neka zvižaja.

Kolodvor v Štorah, železniški postaji blizu Celja, namerava južna železnica razširiti; promet baje narašča od dneva do dneva, zato se je pokazala ta potreba.

Slov. Bistrica. Tesnopisni tečaj otvori začetkom decembra slovenjebistriški «Samski klub». Poučevalo se bo vsak torek in petek zvečer v čitalnici. Priglašeni je do sedaj 12 udeležencev. Mesečni prispevek znaša 1 K. Kdor ga želi obiskovati, naj se oglasi pri predsedniku g. Založniku.

Poštni urad Sv. Barbara v Halozah ima še samonemški pečat in napis na uradu in poštnem vozu. Tudi se prodajajo pri Sv. Barbari v eni

trgovini samonemške razglednice. To je za naše slovenske Haloze škandal in prosimo tamošnje slovensko ljudstvo, naj te madeže kar najhitreje izbriše.

Kmetje in župani v ptujskem okraju! Vračajte le še bolj pridno kakor dosedaj samonemške dopise glavarstvu. Pokažite nemškim gospodom, da plačujete vi davke in da dobivajo oni iz tega plačo, da so oni za vas tukaj. Prisilite jih — saj je pravica na vaši strani! — da bodo spoštovali in rabili naš materni jezik ali pa se pobrali med Nemce, če našega jezika ne marajo.

O občinskih volitvah v Mariboru smo sprejeli sledeči dopis:

Dne 21. t. m. vršile so se tukaj občinske volitve za tretji razred. Zmagali so samo nemško-zagrizeni kandidatje proti socijalnim demokratom.

Pri teh volitvah je nastopila tudi nemška krščansko-socijalna stranka, katere kandidatje pa so dobili največ 96 glasov. Ta stranka, ki je sicer razun dveh postavila samo nemške kandidate, izdala je tudi volilne oklice v slovenskem jeziku, hoté si na ta način pridobiti slovenske glasove, kar se pa, izvzemši nekaj politično nezavednih volilcev, ni zgodilo. — Socijalni demokratje bi bili s svojimi kandidati gotovo prodrli, ako bi se bili s Slovenci združili; ker pa niso s Slovenci hoteli skleniti kompromisa, Slovenci niso glasovali za nie, izvzemši nekaj svobodomiselnih slovenskih volilcev. (Mi pri znanem nam stališču mariborskih voditeljev resno dvomimo, da bi bili sploh stopili v stvaren dogovor z vodstvom tamošnje socijalne demokracije. Op. uredn.)

Upamo, da bode to socijalne demokrate spametovalo in da bodejo pri prihodnjih volitvah sporazumno s Slovenci nastopili.

Sicer pa se bodo volitve, ker so Nemci z vsakovrstnimi nepostavnimi sredstvi agitirali in volilce ustrašovali, vsled rekurza soc. demokratov najbrže razveljavile.

Zastrupil se je v Mariboru trgovec Vambra iz Radgone. Umril je v bolnišnici.

Iz mariborske okolice. Na neki dvorazredni ljudski šoli ima 46 učencev II. razreda v dobi od 15. sept. do 1. nov. skupno zaznamenovanih 1572 zamujenih poludni. To ni malenkost, temveč jako žalosten pojav. Ker pa so bili še tisti, ki so prihajali, različnih oddelkov in kaj nestalni obiskovalci, si pač lahko misli vsakdo, ki ima pamet, da pod enakimi razmerami pri najboljši učiteljevi volji ni govora o rednem pouku. In prav ti roditelji, ki pošiljajo tako neredno svojo deco v šolo, želijo mnogo, mnogo od učenika in zapuščene šole. Vsak učenec bi naj znal, ko izstopi, eksercirati, da bi mu pozneje pri vojakihi takoj prve dni našili poln ovratnik zvezd; dalje bi moral znati zlabodirati nemški, kakor zna slavec peti, nemške tožbe, prošnje pisati kot advokat ... Jaj, ja — to so lepe želje, a to bi se dalo doseči pri naših razmerah edino s pomočjo onega znanega «norinberškega trihterja». Pri kravah na pašniku, pri kidanju v hlevu pa se še nihče ni naučil tega ali onega jezika, še ni nihče postal učenjak in ko bi bil še tako nadarjen. — Vsako delo, ljubi starši, zahteva svoj čas, dobro delo pa mnogo časa in obilo truda. Ne sodite torej učiteljev, šol, temveč položite roko na svoja prsa in recite: «Sami smo krivi! Krivico delamo šoli, pa še večjo, v nebovpijočo krivico svoji mladini ker, jo preveč izkoriščamo in ji s tem zapravljamo čas, ki ji je po božji in posvetni postavi odmerjen za pouk».

Iz Zrkovc. Pretečeno soboto zvečer se je debatiralo v krčmi g. Pogačnika o «N. L.» Nekki «mogočnej» si namreč ne more pridobiti pravega pojma o resnicoljubju tega lista. — Je že križ, velik križ z ljudmi! Stvarnik je sicer dal vsem enako telesno podobo, a »domine» nimajo vsi enake. Da se takšni ljudje ne bodo v prihodnje zaganjali v časopise in v višine, ki so za njih živčevje večna tema, bode treba vsako enako prenapetost pribiti v «N. L.» in jim tem potem dati zasluženo plačilo. Kdor si namreč v jasnem lokalni upa metati po drugih blato, ta si mora dati dopasti, da tudi njega razžaljeni javno nekoliko pogladi. Časopis in krava nista eno in tisto in ko bi bila zadnja še tako lepo «šekasta». Prihodnjič več!

Od Ptujске gore do Narapelj so letos dogotovili okrajno cesto, ki je bila jako potrebna. Sedaj delajo na Policah most čez Jesenico, da se bo iz kamenolomov lažje izvažalo. Prihodnjo spomlad začno pri g. Lorberju delati most čez Jesenico in bodo cesto nadaljevali skoz Križevo, Vulčno in Siteško ves do meje občine Sv. Bolfank.

Iz Ptujja. (Pristranost poštnega ravnateljstva v Gradcu). Pred dobrim letom je zaprosila ptujška «Čitalnica» v zvezi s «Posojilnico» poštnega ravnateljstva v Gradcu, naj bi se omislil na poslopje «Narodnega doma» nujno potreben poštni nabiralnik. A c. kr. ravnateljstvo je takrat odbilo opravičeno prošnjo ptujskih Slovencev, češ da nima ravno na razpolago nabiralnikov. Prišlo pa je drugače. Pred kratkim se je obrnil znani ptujski «Mädchenheim» z ednako prošnjo na poštno ravnateljstvo. In tej prošnji se je seveda takoj ustreglo. Da pa bi se ptujskih Slovencev tako očitno ne imelo za norca, se je preskrbel — kako milostno! — tudi na hišo «Narodnega doma» zaželeni poštni nabiralnik. Tako dela visoko c. kr. poštno ravnateljstvo v Gradcu vsikdar in povsod, kadar se gre za kratenje opravičenih želj Slovencev. Kako dolgo še?

Naraplje. Sadja letos ni veliko, le orehi in kostanji so obrodili in tudi nabrali so že nekateri z novega trsa precej in dobro vino.

Hmelj v Sitežu. G. Janez Kodrič je nasadil lani hmelj, ki mu je že lani precej obrodil, a letos pa toliko, da ga suši v treh skednjih. Hmelj je prav lep in dobro bi bilo, da bi še drugi poskusili ga nasaditi.

Svinjska kuga v Ormožu se vedno bolj širi; kljub temu oblastva ne prepovedo svinjskih sejmov v Ormožu. Prodajalci svinj — ako svinj na sejmu ne prodajo — vozijo jih zopet na dom in tako lahko hitro celi okraj okužijo. Morebiti so gospodje v Gradcu mnenja, da kuga nemških svinj ni nalezljiva.

Pri Sv. Bolfenku v Slov. Gor. je tamošnja mlekarstva zadruga, kakor sporočajo časopisi, prenehala z delom.

Našim naročnikom in čitateljem. «Narodni list» se preseli v Celje, kjer je njegovo naravno domovanje. S tem ni rečeno, da nismo morebiti z «Zadružno tiskarno» v Krškem zadovoljni. Nasprotno! Toda oddaljenost iste nam povzroča stroške in neokretnost pošt zamudo. Tudi se je pri «Zvezni tiskarni» v Celju izprevidelo, da bi ne bilo za slovensko stvar koristno odklanjati tisk, in da je skrb pred kako škodljivo konkurenco (tekmovanjem) glede «Domovine», kateri le želimo vsvet in napredek biti neopravičena. Tekmovanje v narodnem delu je potrebno.

Zadnja poročila.

Slovensko akadem. društvo «Slovenija», na Dunaju ima II. redni občni zbor dne 3. grudna 1906 ob pol 7. uri zvečer v restavraciji »Zum Magistrat« I. Lichtenfelsgasse 14.

H Kaiserjevem konkurzu. Sprejeli smo ob sklepu lista zanesljiva obvestila, da k sreči slov. posojilnice ne bodo nič ali pa prav nobene škode trpele. Pokrite ne bodo sicer s Kaiserjevim premoženjem, pač bodo pa morali plačevati Kaiserjevi poroki. Sicer je jednako žalostno, naj zadene zguba kogarsibodi, vendar resnici na ljubo to pojasnimo. Slovenske posojilnice pa niso tudi Kaiserju posodile tako velikih zneskov, kakor se v časopisih zatrjuje. Nauk pa, naj slovenske posojilnice Slovincem pomagajo in ne Nemeem, si naj te dobro zapomnijo in moramo od slovenskih posojilnic zahtevati, da se ga držijo vsaj zanaprej.

Iz Polzela. Posojilnica po Reifajzenu ustanovila se je tukaj 21. t. m. Gosp. Žmavc iz Gradca je v jako zanimivem, strokovnem govoru ustanovitev posojilnice toplo priporočal. Poslušalci so njegovemu govoru z velikim zanimanjem sledili, ter se je takoj večje število prisotnih med člane vpisalo. Za procvit narodnega gospodarstva kakor tudi za potrjenje narodne zavesti bode posojilnica lahko mnogo storila, za kar jamčijo v odbor izvoljeni narodno zavedni možje.

V sredo 26. dec. (Sv. Štefan) priredi «Braslovški odsek Žalskega Sokola» svojo prvo veselico in sicer na Polzeli. Sodelovalo bode tudi «Braslovsko društvo» in tamburaški zbor. Priredi se tudi srečolov. Nadejati se je večje udeležbe iz širše okolice, da tako manifestiramo svoje narodno čuvstvo, kar bi najbolje vplivalo tudi na tiste mlačneže in nevedneže, katere uči tukajšnja tovarna «heil» vпити. No upamo le z malim vspehom.

V št. 4. «N. L.» priporoča nekdo karbolinej proti raznim škodljivcem pri nasadih. Prosimo dotičnega gospoda, da nam blagovoli v «N. L.» razložiti, kako se priporočeni karbolinej rabi.

Promocija. Pravni praktikant, ta čas enoletni prostovoljec c. in kr. kor. art. polka št. 3, g. Josip Zdošek iz Ponikve bo promoviran danes za doktorja prava na graškem vseučilišču.

„Bodočnost“, počitniško društvo slovenskih visokošolcev, je imelo dozdej svoj delokrog v ozemlju med Muro in Dravo. Sedaj pa je svoj delokrog razširilo na celo Spodnje Štajersko ter je vlada tozadevno spremembo pravil potrdila. Upamo, da se začne s tem krepko izobraževalno delo naših mladih rodoljubov!

Novice iz drugih slovenskih krajev.

Koroško.

V Svečah je bilo dne 18. t. m. zborovanje, katoro so sklicali socijalni demokratje. Slovenskih delavcev in slovenskih kmetov je prišla lepa množica na zborovanje. Etbin Kristan, vodja slov. socijalne demokracije, je govoril o volilni prenosni in je dokazoval potrebo splošne in enake volilne pravice, z nobeno beredo pa se ni dotaknil krivic, ki jih prizadene vladni načrt Koroškim Slovincem. Slovenski govornik g. Ekar je pozivljial soc. demokrate, naj v bodoče ne podpirajo pri volitvah nemških zagrizencev nasproti Slovincem.

Koroški deželni zbor bo sklican o Božiču. Urediti ima račune za deželno gospodarstvo ter volitvi enega dež. odbornika.

Kranjsko.

Doktor modroslovja je postal dne 23. t. m. na dunajskem vseučilišču g. Mihajlo Rostohar. Čestitamo!

Vinska razstava v Ljubljani, ki je bila dne 17., 18. in 19. t. m., se je jako dobro obnesla.

Primorsko.

Simon Gregorčič. Na drugem mestu sporočamo obširneje o tem velikem Slovencu. Pogreb njegov, ki se je vršil 26. t. m., je bil veličasten. Pesnika so prepeljali v njegovo rojstno vas. Povsod je slovensko ljudstvo na slovesen način pokazalo svojo globoko ljubezen in svoje spoštovanje do velikega pesnika. Od vasi do vasi je ljudstvo spremljalo krsto.

Na državni železnici v Gorici dan za dnem odpuščajo slovenske delavce in jih nadomešča z nemškimi. Kaj pa poreko k temu slov. poslanci? **Šolska družba sv. Dirila in Metoda** je otvorila novo šolo za hrvatsko decu v Katdiru v Istri dne 15. t. m.

Razne novosti.

Osmi mednarodni shod kmetovalcev se vrši prihodnje leto na Dunaju. Udeležba bo, kakor se že dosedaj poroča, iz vseh evropskih držav naravnost ogromna. Delajo se najboljše priprave.

† **Nadžkof Stablewski.** Umri je v Poznanju dne 24. t. m. v starosti 65 let najščot Stablewski na srčnem krču. Poljsko ljudstvo je izgubilo vrlega zagovornika svojih pravic nasproti pruskemu nasilstvu.

Na italijanskih železnicah primanjkuje vozov. 13 livaren je moralo ustaviti delo, ker niso mogle izvažati pridelkov.

Vsesokolski zlet v Prago bo prihodnje leto, Sokolstvo vseh slovanskih narodov se ga udeleži. V Pragi so se že začele najboljše priprave. Praška mestna občina je dovolila 60.000 K podpore.

Iz političnega sveta.

Državna zbornica je odklonila predlog nemških poslancev Pergelta in drugov, ki so zahtevali, naj bi se v novo volilno postavu vzela določba, da se Nemcem za večne čase zasigura večina v delegacijah, to je, v zastopstvu, kjer poslanci iz cele države skupno rešujejo zadeve, ki se tičejo cele države. — Nato je prešla zbornica v svoji seji dne 27. t. m. k razpravi o razdelitvi volilnih okrajev v posameznih deželah. Najprej se je razpravljalo o volilnih okrajih na Češkem, Moravskem in Šleskem. Posl. Pergelt zahteva v imenu Nemcev za Češko, ki dobi 130 poslancev, 58 nemških in 72 čeških mandatov. Nasprotno zahteva češki poslanec Choc za Čehé 81 in za Nemce 49 poslancev.

Kmečki poslanci so po posredovanju osrednje poljedelske družbe za Avstrijsko še enkrat pri kmetijskem ministrtvu protestirali proti temu, da je vlada dovolila uvoz živine iz Italije in Holandske.

Volitve na Moravskem. Pri ožjih volitvah iz skupine kmečkih občin v moravski deželni zbor dne 27. t. m. je bilo v čeških volilnih okrajih izvoljenih 5 kmečkih poslancev ali agrarcev, 1 klerikalec in 2 samostalna kandidata. Tudi pri ožjih volitvah se je pokazalo, kako silno je izgubila na uplivu do nedavnega tako mogočna mladočehska stranka. Od doslej voljenih 53 čeških poslancev je Mladočehov voljenih samo 6. — Včeraj so se vršile volitve za mestno skupino.

Na Francoskem je poseben odsek državne zbornice, ki se ima baviti s preosnovo (reformo) pravosodja, sklenil, da se odpravi smrtna kazen.

LISTEK.

Pesnik Simon Gregorčič
umrl 24. novembra 1906.

«Goriškega slavčka» ni več. Ta žalostna novica je šla te dni širom slovenske domovine, in marsikatero oko se je porosilo in marsikatero srce je vzdrtelo vsled žalosti. Saj je bil Simon Gregorčič pravi ljubljenec naroda in z njegovimi pesnimi se je naslajalo mlado in staro. Kakor slavček je popeval, ves narod pa je strmeč prisluškoval, do srca so mu segali ti novi glasi, saj so vrelj tudi pevci iz srca. In to srce, iz katerega je prikipele nebroj najlepših pesmic, čistih ko kristal in dragocenih kakor biseri, je nehalo biti. Končal je pesnik svoje zunanje življenje, o katerem sam pravi:

Vrgla usoda nemila me je
Od doma že v rosnj mladosti,
In s kupo modrosti pojila me je,
Še bolj me je s kupo bridkosti.

Rodil se je dne 15. listopada 1844 v majhni vasi pod Krnom blizu Kobarida ob levem bregu Soče, katero reko je tako ljubil in jo proslavil z eno svojih najlepših pesmi. Ljudsko šolo in gimnazijo je obiskoval v Gorici, kjer je že kot dijak začel zlagati pesmi. Ko je gimnazijo l. 1864. z odliko dovršil, je vstopil v bogoslovje, kjer je bil v tretjem letu posvečen v duhovnika.

Prvo službo je dobil kot kaplan v Kobaridu, tu se je z navdušenjem udeleževal vsega narodnega življenja. Srečnega se je tudi počutil v Rifenbergu, odkoder se je po osemletnem bivanju le težko ločil, toda zaradi slabotnega zdravja se je dal začasno vpokojiti, a že drugo leto je prevzel zopet službo vikarja v Gradišču poleg Prvačine. Ves čas je pošiljal svoje pesmi med svet, toda vedno je skrival svoje pravo ime, in zanimanje za neznanega pesnika je raslo od dne do dne.

Leta 1882 pa je zbral raztresene svoje pesmi in stopil z njimi pod pravim imenom pred slov. narod. Nepopisno je bilo navdušenje, ko je izšla

drobna knjižica, v najkrajšem času so bili vsi izvodi razprodani in leta 1885 je izšla druga, pomnožena izdaja. Posebno mladina je segala po njih, učila se jih je na pamet, predavale so se po čitalnicah, slišal si jih prepevati v salonih in na koncertih. Vendar so ravno te pesmi, s katerimi si je namah osvojil skoro vsa srca, nakopala ubogemu pesniku premnogo bridkih ur in to od strani stanovskih sobratov, ki so iz slepe strasti se prenelili v ostri obsodbi teh nedolžnih pesmic. Toda pustimo te neljube spomine, dandanes je pozabljeno in tisti, ki so proklinjali, sedaj blagoslavljajo!

Leta 1886 je šel v pokoj in živel skromno ob neznanosti pokojnini v svoji hišici, ki si jo je bil kupil.

Leta 1888 je dal drugi zvezek na svetlo, potem pa je utihnil za dolgo vrsto let, njegova mehka narava je bila preveč užaljena. Naenkrat je leta 1902 izšel še tretji zvezek, radovedno so segli ljudje po njem, toda svojega ljubljenca skoro niso več spoznali. Starček, telesno in duševno potr, ki se vse njegove misli vrtijo okoli bele žene, katero prosi, naj se nikar predolgo ne mudi, tak je stal pred nami, tudi tako še ljub in drag. Zato smo mu tudi hvaležni za knjigo Job, ki jo je podaril predlani. Ta snov svetopisemska ga je zanimala, saj je tudi on izpraznil kupo trpljenja do dna. V zadnjem času se je še pridno bavil s pesnimi, največ predstavami iz svetega pisma.

Gregorčič je bil ves čas svojega življenja bolj šibkega zdravja, vendar tako naglo še nismo mislili, da ga izgubimo. Kar ga je zadela kap in dasiravno si je še nekoliko opomogel, vendar je teden na to, dne 24. novembra, mirno izdihnil. In spominjamo se njegovih nekdanjih besed:

Pred duhom vidim nizko sobo,
A v sobi blede sveč svetlobo,
Mej svečami pa spava mož,
Bled mož, ogrnen s plaščem črnim,
Ki s trakom je našit srebrnim;
On trdno spi, nevzdravno spi,
Strudila ga je težka hoja.
Moža pa množica ljudi
Z mladiko oljkovo kropi
Želeč mu večnega pokoja.

Pesnikovo zunanje življenje je končano, v svojih pesmih pa bo živel vedno med hvaležnim svojim narodom. Dokler se bo glasila slovenska govornica in bo človeško srce imelo čut za pravo lepoto, dokler bo mladenič v svojem hrepenenju po sreči iskal duška prekipečim čustvom in se bo mož navduševal za sveti boj domovinski in se bo starček naslajal s spomini na zorno mladost, vedno bo Gregorčič s svojimi pesnimi zadel na pravo struno človeškega srca.

Neka sladka mehkoča, tiha otožnost je razlita po večini njegovih pesmi, odrekel se je posvetni sreči, brezcvetna mu je ginila mladost, želi si nazaj v planinski raj, strli so mu peruti in ugrabili mu zlato prostost. In v takih hipih se mu zdi, da je ves svet le velika solzna dolina. In izvije se mu žalosten vzdih:

Čemu sijalo bi lepó,
Čemu, oj solnčice zlató,
Povsod sirotam sevaš le,
Nesrečen rod ogrevaš le!

Še globlje nam sega tista večnolepa pesem: Človeka nikar! kjer prosi Boga, naj iz njegovega praha ustvari cvetko ali ptico pevko, ali katerokoli stvar,

Kedor pa bi kot jaz na sveti
Imel čutiti in trpeti,
Med dvomi, zmotami viseti —
Človeka — vstvariti nikar!

Vendar je tudi neustrašena možatost našla pri njem krepki odmev. Kako ponosno se glasijo besede:

Ti streti me moreš, potreti nikdar,
Usode sovražne besneči vihar!

Vso svojo ljubezen je posvetil domovini, njo je ves čas življenja ljubil iz srca globin, njej veljajo njegove najlepše pesmi, ki so vzrasle res iz njegove srčne krvi. Kako milo prosi, da pride zopet za domovino zlata zvezda srečnih dni, ki je vtonila za gore, a je ne prikliče nobena prošnja. Pri tem pa ni nad bodočnostjo obupal, v nadepolni zavesti kliče v Pepelnični noči, ko je vse druge rodove zaznamoval za smrt, svojemu narodu:

Le vstani, borni narod moj,
Do danes v prah teptan,
Pepelni dan ni dan več tvoj,
Tvoj je — vstajenja dan!

V veliki stiski sicer je naš čolnič, zato nesimo mu pomoči, otmimo ga pogube! Vse je pozabilo nanj, še v «pratki» nima svojih svetnikov, toda pač:

Ves narod je narod-svetnik,
Preganjan, zatiran od vekov!

Tako nas pesnik še v mnogih pesnih vzbuja in navdušuje za domovino, istotako iskreno nas uči bratoljublja:

Odpri srce, odpri roké
otiraj bratovske solzé,
sirotam olajšuj gorjé!

Tudi sicer nam podaja zlatih naukov za življenje, vse v tako mični obliki, da mu nehote sledimo, naj nas dobrohotno svari, ali milo opominja ali ognjevito navdušuje.

Bilo bi predolgo, in brez pomena, ko bi hotel opozarjati na one pesmi, ki so pravi biseri v našem slovstvu.

Dragi bralec, vzemi zopet, morebiti po dolgem času, Gregorčičeve poezije v roke, posebno v današnjih časih, ko se nas tako rada loti malodušnost, in hvaležen boš pesniku, ki ti je podaril par lepih trenutkov!
Hotinjski.

Dopisi.

Iz Maribora. Dne 11. t. m. se je uprizorila v tukajšnjem «Narodnem domu» gledališka igra «Brat Martin», ki je dobro uspela. Nastopile so večinoma nove moči in so se gotovo vse dame in gospodje potrudili, da dovršijo kolikor mogoče dobro svoje vloge, kar se jim je tudi splošno posrečilo.

Z ozirom na to, da se gledališke igre prirejajo v narodno korist, posebno v probujo Slovencev iz mariborske okolice in da nastopajo pri teh igrah kot igralci oziroma igralke neplačani diletantje, ki žrtvujejo mnogo truda in stroškov, bilo bi pač misliti, da se ne bodo gledališke igre na tak način presojele, kakor se je to zgodilo v predzadnji številki «Slovenskega Gospodarja». Ta list prezira navadno vse prireditve v «Narodnem domu» in ako že o njih uspehu poroča, stori to le v par vrsticah in v tako skriteh kotičku, da le posebno «vesten» bralec lista dotične vrstice bere.

Tako se je urinila, kakor se v zadnji številki «Slov. Gospodarja» popravlja v predzadnji številki tega lista neka kritika, ki pa ni bila kritika, ker kako gledališko igro kritikovati urednik «Slov. Gospodarja» sploh ni zmožen, — ampak le neko iz par vrstic obstoječe poročilo o gledališki predstavi «Brat Martin». Vsak, ki je bral dotične vrstice, je moral misliti, da se je igralo čim mogoče slabo, ali pa da gospodom v uredništvu «Slov. Gospodarja» ni prav, da se slovensko ljudstvo gledaliških predstav udeležuje.

Tudi list «Südosterr. Stimmen», ki ne more igralcev v tukajšnjem nemškem gledališču nikdar dovolj prehvaliti, presoja naše igralce na vse mogoče načine. No, temu se niti ne čudimo!

Želeli bi le, da se v prihodnjic kaj takega več ne zgodi in da se naj g. urednik «Slovenskega Gospodarja», ki ima dovolj časa se skrivati na zaupnih shodih v zadnjih kottičkih dvorane ali pa mora tudi nehote jo popihati, za te stvari bolj briga, da se ne bodo takšna poročila o gledaliških predstavah več pomotoma vrinila v list.

Iz Hoč. Delj časa se že vrše pri pošti v Hočah nerednosti. Pri pošti je nabit nabiralnik, v katerega naj bi se donašala in oddajala pisma, ker poštno osobje noče sprejeti nikakoršnega, razun denarnega pisma. Pa glej! V nabiralniku leže pisma po več dni, ne da bi se kdo za njih zmenil; na ta način dobe naslovljenci pisma celih 4—6 dni pozneje, kakor bi morali. Pošiljatve s slovenskimi naslovi — kakor leposlovni listi itd. so čestokrat raztrgane, umazane in posamezni listi z limom namazani, da jih ni moči ločiti; s tem trpi naročevalec precejšnjo škodo. Ali se dela to v Hočah ali kje drugje, bomo že izvedeli. Pošta ima tudi samonemški pečat sredi slovenskega okoliša!

Iz Cirkovc, (Fantje, varujte se pretepov!!) Po vseh slovenskih in nemških časnikih je šla novica, da je bila v Strgojnici prava vojska med domačimi fanti in z imenom so navedeni vsi tisti, ki so bili v Mariboru obsojeni v večmesečno ječo. Kaj pravite, dragi kmetje, kaj si morajo ljudje misliti o kraju in ljudeh, kjer se kaj takega godi? To ni v čast naše fare! Tisti časi, ko so si ljudje iskali pravice s pestjo in klicali na «korajžo», so že minili, danes se merimo v tem, kdo je bolj delaven, pameten, trezen! Fantje, v tem znamenju boste zmagali, ko boste prevzeli kmetije ali se kamorkoli podali! Ne kratimo vam veselja, mladina je rada vesela, toda vedeti morate meje, da ne bodo nasprotniki s prstom kazali na vas: glejte, to podivjano ljudstvo!

Velike so naše vasi in tesno se drži druga druge. vendar nikjer nima ljudstvo prilike, da bi se kaj več naučilo. Ne dajte, da bi vaše bralno društvo spalo, berite, učite se, potem bo tudi pri gospodarstvu napredek, ne pa nazadovanje!

Iz Slovenjega Gradca. Na železniški postaji v Dravogradu (na slovenskem ozemlju), kjer je glavni promet s slovenskimi strankami, so nastavljeni sami zagrizeni železniški uradniki, kateri izzivajo slovenske stranke, če iste zahtevajo vozne listke v slovenskem jeziku. Že večkrat so se vložile pritožbe na ravnateljstvo južne železnice, pa to se ne gane in pusti mirno te uradnike, da iz narodnega sovraštva Slovence izzivajo.

Slovenjegraška pošta ima še vedno samonemški napis in uradni pečat in tudi tiskovine se na pošti prodajajo samonemške.

Ravnotako je tudi pri c. kr. davkariji, pri c. kr. okr. sodniji in pri c. kr. okr. glavarstvu.

Škandalozne razmere so pri c. kr. okrajnem glavarstvu radi tega, ker niti eden c. kr. uradnik, izvzemši gosp. glavarja, ni zmožen slovenskega

Učenca

3-1 za sodarsko obrt sprejme takoj

Franc Pipan

sodar v Brežicah.

Važno za gospode!

Naznanjam, da sem vpeljal perilo: ovratnike in zapestnice, moderne in najnovejše fasone iz svetovno znane tovarne znak «Veriga».

Nadalje sem vpeljal usnjate (glazé)-rokovice, zimske in letne, za dame in gospode, moderne barve in solidne kakovosti.

Zalogo kravat sem zelo povečal in v svrhu dobave istih sem stopil v zvezo s prvimi toyarnarji naše države.

Vedno velika zaloga finih žepnih robcev, pristnega blaga in finih dežnikov za dame in gospode.

R. Stermecki,

založnik c. kr. državnih uradnikov

Celje.

jezika. Gosp. komisar Zoffal pa še Slovencev videti ne more in se napram Slovencem obnaša, kakor bi bil na Ruskem.

Politično društvo za slovenjegraški okraj in podružnica sv. Cirila in Metoda pa spita spanje pravičnega.

Občinske volitve.

Vsak pameten človek mora dandanes vedeti kako se voli, kaj so volitve in pred vsem, kako se voli občinski zastop. Zato smo sklenili poučiti svoje čitatelje na kratko o najvažnejših točkah glede občinskih volitev.

Vsaka občina ima svoje zastopstvo, imenovano občinski odbor, kateremu je na čelu župan ali občinski predstojnik in starešinstvo ali občinski svetovalci. Vsi ti skupno imajo pravico in dolžnost voditi gospodarstvo občine, skrbeti za potrebe občine in občino zastopati in vladati, v kolikor to določujejo zakoni in predpisi. Občinski zastop je sestavljen navadno iz treh razredov in šteje skupno po 12, 18, 24 ali 30 odbornikov, v manjših manj, v večjih več. Občinske odbornike prebivalci občine sami volijo vsaka tri leta. Odborniki pa potem izmed sebe izvolijo po štiri ali več občinskih svetovalcev in župana ali občinskega predstojnika. Občinski svetovalci imajo pravico in dolžnost županu ob strani stati in ga podpirati, občinski odbor se pa sklicuje k odborovim sejam, pri katerih se posvetuje in sklepa o potrebah občine, in sicer z veljavnostjo za celo občino in vse prebivalce.

Da imajo občine svoje zastope, je zelo važna državljanska pravica. Občine in vsi prebivalci imajo veliko korist od te pravice, če se je zmiraj pametno in modro poslužujejo. Velikega pomena je tudi za slovenski narod, kako Slovenci znajo ceniti pomen občinskih zastopov in kako se poslužujejo pravice voliti občinske zastope.

Kaj je pa podlaga za volilno pravico v občini, kdo sme odbornike voliti? Splošno vsi, ki so Avstriji in v občini prebivajo, ki so 24 let dopolnili in ki količkaj davka v občini plačujejo. Nekateri osebe, duhovniki, državni in deželni uradniki, odvetniki, učitelji in častni občani pa smejo voliti, naj plačajo kaj davka ali ne. Toda ker ti itak navadno vsi tudi davek plačajo, reče se lahko splošno, da je volilna pravica odvisna od plačila davka. Ne smejo pa voliti, četudi davek plačajo, služeci vojaki in oni prebivalci občine, ki bi bili od sodnije kakega hudodelstva krivi spoznani za gotovo število let, pa tudi ne oni prebivalci, ki bi zaradi hudodelstva ob času volitev bili v sodnijski preiskavi ali kdor je bil obsojen, četudi le zaradi prestopka kake tatvine, goljuflje ali poverjenja denarja.

Kako se pa voli? Navadno mora vsakdo, ki ima pravico voliti; na dan volitve sam iti na volišče in voliti, za mladoletne ali one, ki imajo kuratorja, voli pa varuh ali kurator, za zakonsko žensko njen mož, za druge ženske možje, katerim te dajo pooblastilo. To pooblastilo se pa mora glasiti izrecno za dotično volitev in mora biti zapisan kraj in dan izpostavljenja pooblastila, podpisano mora biti ime pooblastiteljice in dveh prič. Po pooblaščenih sme tudi voliti, kdor bi v javnih poslih moral odpotovati, nadalje po svojem postavljenem oskrbniku, kdor ima v občini posestvo ali obrt, pa ne stanuje v občini. Po zastopnikih in pooblaščenih volijo tudi država, dežela, skupščine, društva in družbe, če imajo v občini posestva in tam davek plačujejo. Če sta dve osebi skupna lastnika posestva, sme voliti samo enkrat, in sicer oni, ki je od obeh pooblaščen, če imata posestvo skupno mož in žena, sme pa voliti le zakonski mož enkrat za oba. Kdorkoli hoče s pooblastilom voliti kot pooblaščenec, sme kot pooblaščenec pri dotični volitvi samo enkrat nastopiti, star pa mora biti 24 let in sploh ne sme sam zaradi kake obsojbe ali zaradi kuratele od volilne pravice izključen

biti. Ni pa treba, da bi kot davkoplačilec moral sam v občini volilno pravico imeti.

Ravno tako važno je pa vedeti, kdo sme biti izvoljen za občinskega odbornika. Samo taki občani, ki sami smejo voliti in ki so polnoletni in niso pod varuhom ali kuratorjem. Vendar so pa izključeni seveda občinski služabniki in ubožci, ki od občine podpora dobivajo in posli. Seveda pa ne more biti izvoljen za odbornika tudi tak občan, ki je bil obsojen zaradi kakega pregreška lakomnosti ali nenravnosti.

Zanimivo je tudi, kako se določijo osebe, ki smejo voliti, kako se napravijo trije volilni razredi, kako se sme vsakdo pritožiti in zahtevati, da se vpiše med volilce, če bi bil izpuščen iz imenika, nadalje kako se pri takih pritožbah mora postopati, kako se mora volitev oznaniti, slednjič kako se na dan volitve glasuje, kako se volitve vodijo in izid volitve naznani in kako se sme vsakdo zoper volitev samo pritožiti in novo volitev zahtevati, če bi se ne bilo prav volilo. O vsem tem pa več prihodnjič!

Deset zapovedi za oskrbovanje travnikov.

1. Ako želiš, da ti bodo travniki dajali obilo in dobre krme, jim skrbi za pravo vlago; prevlažen travnik daje le slabo krmo.

2. Skrbi, da se trava dobro vkorenini; zato daj vsako leto travnike prevleči s travniško brano, da bosta mogla zrak in toplota dohajati v zemljo.

3. Če gnojiš s kompostom, hlevskim gnojem ali gnojnico, tedaj skrbi, da dodaš zemlji še fosforove kisline, ker so vsa naštetá domača gnojila, kakor tudi travniška zemlja, revna na tej važni redilni snovi. Najceneje in najbolje gnojilo s fosforovo kislino je Tomaževa žlindra, najpripravejši čas za gnojenje z isto je jesen in zima. 4—6 meterskih centov na hektar je navadno dovolj.

4. Ako imaš malo komposta, hlevskega gnoja ali gnojnice, ali če ti bolje kaže, da porabiš taka gnojila za njive, potem vzemi poleg Tomaževe žlindre še 4—6 meterskih centov kajnita.

5. Ako nisi imel časa gnojiti v jeseni ali po zimi, gnojiš jih lahko s Tomaževo žlindro tudi spomladi. Še celo po ne previsokem snegu, in če zemlja preveč ne visi.

6. Če nisi gnojiš svojih travnikov v jeseni ali spomladi zaradi povodnji, tedaj lahko s pridom raztrosiš Tomaževo žlindro koj po prvi košnji.

7. Prav kisle travnike, na katerih Tomaževa žlindra premalo zaleže, kaže gnojiti ob enem tudi z apnom.

8. Poravnaj krtine in obdelaj spomladi travnik, če je treba tudi z valjarjem.

9. Kosi ob času cvetja. Dobiš sicer navidezno nekaj manj krme, a ista bode mnogo bolj tečna in izdatna; ob enem dobiš pa tudi več otave.

10. Pokončaj travniški plevel in strupena zelišča. Z zgodnjo košnjo se ista polagoma zatró, ker ne morejo narediti semena in se zaradi tega sčasoma izgubé.

Jesenska kop v goricah.

Naši kmetovalci so že večinoma izprevideli velike koristi jesenskega oranja — prahe — ki jim dela zemljo na njivah bolj lahko in bolj rodovitno. Tudi viničarji si v jeseni sprašijo svoje krče, da jim drugo leto dajo vendar nekaj pridelka, čeprav jih ne morejo dovolj dosti gnojiti, ker gnoj porabi gospodar za zalogo v vinogradu. Le nekaterim vinogradnikom noče v glavo, da bi morali gorice tudi v jeseni ali začetkom zime kopati. Saj že obdelovanje vinogradov itak mnogo stane, potem pa še naj v jeseni kopljem, ko ni

nikjer več plevela in ko itak dež in sneg zemljo zalopoe. A temu ni tako, temveč jesenska kop je zelo koristna, a opraviti se mora prav. Neprava, le površna kop jeseni res da ne koristi veliko in tistemu, ki koplje le zato, da iztrebi plevel, res ni treba jeseni kopati. A kop ima pred vsem namen, da zemljo rahlja, da moreta zrak in dež lažje do korenin, da postane zemlja tako bolj rodovitna. Najbolj se pa doseže to z globoko jesensko kopjo. Koplji jeseni globoko, kolikor se da, da moreta mráz in zima kamenje in grudje razsipati, ki daje potem tisto prav rodovito prst, ki trsu najbolj prija.

Z jesensko kopjo se pa uničijo tudi razni škodljivci trsovi, kot razne glivice in žuželke, kar je zelo velike važnosti.

Pri jesenski kopi naj bi se tudi gnojilo, ker jesensko gnojenje bolj prija trsu kot z mladoletno. Gnoj se po zimi lepo razkroji in redilne snovi pridejo že kar spomladi trsu prav, da krepkeje požene in nastavi obilneje grozdje. Spomladansko gnojenje pa pokaže svojo moč navadno še le v poletju. V jeseni smeš tudi brez skrbi gnojiti s svežim — friškim — gnojem, ker ta po zimi v zemlji premrzne in se preperi. Seve h koreninam ne smeš nikdar dati svežega gnoja, tudi v jeseni ne, temveč deni h koreninam zemlje in na to še le gnoja. Najbolje pa je, če se štiri in večletnim nasadom splošno gnoji, t. j. ne le vsakemu trsu posebej, temveč gnoj se po vsej gorici raztrosi kot na njivi in gnoj se potem globoko podkoplje.

Kopljite toraj vsako leto v pozni jeseni svoje vinograde, a kopljite globoko in ne le površno in če gnojite tisto leto, gnojite v jeseni splošno, ter s kopjo podkopljite gnoj in gorice bodo lepo prospevale. Za letos še je čas sedaj, dokler zemlja ne zamrzne. Podvizajte se toraj, kateri še niste, uspeh ne bo izostal. A. P.

Živinski sejmi na slovenskem Štajerskem

v mesecu novembru (listopadu):

Lučane 6. dec. — Brežice 19. dec. — Dobova 9. dec. — Dobrna 6. dec. — Teharje 19. dec. — Žalec 13. dec. — Sv. Duh na Stari gori 13. dec. — Zeleni Travnik (Wies) 4. dec. — Konjice 3. dec. — Vitanje 27. dec. — Buče 9. dec. — Sv. Miklavž v Polju (okr. Kozje) 6. dec. — Sv. Peter (okraj Kozje) 13. dec. — Planina 3. dec. — Jurkloster 13. dec. — Laško 21. dec. — Trbovlje 5. dec. — Lipnica 28. dec. — Vuzenica 6. dec. — Sv. Ilj v Slov. gor. 9. dec. — Cmurek 6. dec. — Sv. Križ pri Slatini 15. dec. — Slatina 20. dec. — Sevnica 6. dec. — Studenice 13. dec. — Šmarje 4. dec.

V Medjimurju in v Prekmurju na Ogerskem:

Lendova 20. dec. — Prelog 3. dec. — Sobotna 6. dec. — Štrigova 4. dec.

Društvene stvari.

Bralno društvo v Laškem trgu priredi v nedeljo 2. decembra 1906 v pivnici § 11 gledališko predstavo: 1. »Trije tički«, burka v treh dejanjih od Jaka Štoka; 2. »Raztresenca«, burka v enem dejanju od A. pl. Kotzbe; Začetek ob 3. uri popoldne. Cene: sedeži 1., 2. in 3. vrste po 1 K; 4., 5., 6. in 7. vrste po 80 v.; ostali sedeži po 60 v., stojišča po 30 v. Po predstavi tamburanje.

Slovensko akadem. društvo »Ilirija« v Pragi si je na svojem V. občnem zboru, dne 14. listopada 1906, izvolilo sledeči odbor: predsednik: jur. Lenart Lotrič, podpredsednik: jur. Adolf Lenart, tajnik: jur. Rado Jerman, blagajnik: teh. Viljem Kukec, knjižničar: teh. Alfonz Hrovatin, gospodar: teh. Svetko Martelane, arhivar: teh. Vekoslav Lušin, preglednik: fil. Zvonimir Bernot in teh. Peter Brelj.

»Savinski Sokol« ne priredi občnega zbora v nedeljo, dne 9. t. m., ker so se pojavili razni zadržki, pač pa se bo vršil še le v mesecu januarju skupno z zborovanjem podružnico »Slov. plan. društva«. Toliko v pojasnilo našim bratom in prijateljem »Sokola«; več priobčimo pravočasno. Na zdar!

Akad. tehn. društvo »Tabor« v Gradcu je imelo 28. listopada 1906 ob 8 uri zvečer v prostorih restavracije »zum Bier-Jakl« žalno zborovanje povodom smrti pesnika Simona Gregorčiča.

Zabavno, podporno in izobraževalno društvo »Zvezda« na Dunaju priredi društveni zabavni večer v nedeljo, dne 2. decembra 1906 v restavraciji E. Schwarz (prej Matalloni) I. Auerspergstrasse 6 (oziroma I. Doblhagasse 9).

V najem

se daje na novo sezidana enonadstropna hiša z gostilno in prodajalno, tik novega mostu pri Brežicah na »Griču«. Poslopje stoji ob velikem smrekovem gozdu, kjer so lepa sprehajališča. Krasna stanovanja za letoviščarje. Nepopisno lep razgled na Posavje. Dobra voda, mrzle in termalne kopelji. — Pojasnila daje lastnica »Posojilnica v Brežicah«.

Naznanjam vljudno sl. občinstvu, da bodem od sedaj naprej

dalmatinsko črno in opol-vino

katero se je tukaj že tako priljubilo, tudi na veliko od 56 litrov naprej po nizki ceni prodajal.

Vino kupujem izključno le na mestu v Dalmaciji in morem raditega za čisto naravno blago jamčiti in ga tudi vsem bolehalim, slabokrvnim, kakor vsem od kake bolezni okrevajočim najbolje priporočati; tako tudi gostilničarjem. Priporočam svojo trgovino z mešanim blagom. Blago imam solidno, cene zmerno, postrežbo točno.

10-5

Josip Cizel na Polzeli (Štajersko).

Slav. občinstvu uljudno naznanjam, da imam

veliko zalogo svojega vina

belega in črnega. Na zahtevo pošljem vzorce. Cena je 18 gl. za hektoliter 5-3

JOŽEF LOGAR, Dignano (Istra).

RAZLIČNE TEHTNICE.

Izdelujem nove ter popravljam tudi stare, bodisi decimalke, premostne ali sploh vsake vrste tehtnic.

ŠTEDILNA OGNJIŠČA,

vsakovrstna, velika in najfinejša, kakor tudi mala in prosta, izdelujem sam. Za ista prevzamem tudi nabavo pečnic, kakor tudi zidarska dela z jamstvom dobrega izvršila. — Štedilna ognjišča imam vedno v zalogi; po poslani meri se ista hitro izvrše.

VSAKOVRSNE VODOVODE,

bodisi iz studencev, vodnjakov ali hidravličnimi vidri, odkoder se voda lahko poljubno napelje bodisi v kuhinje, pralnice, dvorišča, hleve ali vrtove.

PREVZAMEM POPOLNO NAPRAVO KOPALIŠČ,

cvetličnjake, verande, stopnjice, ravne ali okrogle.

najsibodo gorka, mrzla ali parna kopališča, bodisi za zasebnike, zavode, občine itd. — Izvršujem vsa konstrukcijska dela, kakor mostiče, železne

VSAKOVRSNE ŽELEZNE OGRAJE

(tudi iz žice), na pr. za stopnice, cerkve, šole, grobove, vrtove in zasebne hiše itd. —

Železna vrata za prodajalne in skladišča ali pokopališča. — Popolnoma železna okna, primerna za vsako stavbo, osobito za tovarne, skladišča ali hleve, napeljavno strelovodov itd.

Sploh izvršujem vsa stavbinska in umetniška v mojo stroko spadajoča dela po tovarniških cenah. 9-5

Priporočam se za obilno naročbo

Ivan Rebek, stavbeni in umetni ključavničar
Celje, Poljska ulica št. 14.

Ugodna prilika

za kupčijo ali ženitev.

Ena najlepših in največjih hiš v Slov. Bistrici ob državni cesti pri vojašnici se radi posestnikove starosti in bolehnosti prodaja. Hiša je enonadstropna z 19 sobami. Poleg raznih najemnikov je v njej oficirski kasino; pripravna je tudi za vsakovrstno obrt, trgovino, pekarijo i. t. d. Pri hiši je veliko dvorišče z gospodarskim poslopjem in sadonosnik z lepim vrtom. Cena 19.400 gl.

V bližini mesta je na prodaj 8 oralov polja z lepimi travniki. Cena 2.800 gl.

Ne daleč od kolodvora pa mlin z mlatilno (dobro obstoječa vodna moč), s sadonosnikom in travnikom. Cena 2.500 gl.

Proda se vse navedeno skupaj ali tudi posebej. Event. oglase sprejema učitelj

Milan Vršič

Slovenska Bistrica. 3-3

Učenca

s primerno šolsko naobrazbo sprejme v trgovino s papirjem in galanterijo.

ANTON UMEK v Brežicah.

Poskusite
in priporočite
izdelke
Vydrove tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami

prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina

CELJE, Rotovška ulica št. 2.

priporočam

kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir.

Svinčniki, peresa, peresniki, radirke, kamenčki, tablice, gobice, črnilo.

Trgovske knjige v vseh velikostih, črtane z eno ali dvema kolonama, v papir, platno, gradl ali pol usnje vezane.

Odjemalne knjižice po raznih cenah.

Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade krajne šolske svete, uiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitninske zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Papirnate vreče vseh velikosti po originalnih tovarniških cenah.

Stambilje pečatniki, vignete, (Sigelmarken) za urade in privatnike izvršujejo se v najkrajšem času.

Dopisnice umetne, pokrajinske in s cveticami od najprostejših do najfinejših: izpeljave.

Albumi za slike, dopisnice in poezije.

Zavitke za urade v vseh velikostih.

Ceniki za tiskovine in pisarniške potrebščine so brezplačno na razpolago.

Trgovci in preprodajalci imajo izjemne cene. Priznana dobro blago. Solidna in točna postrežba. 5

Trgovina s papirjem pisalnim in risalnim orodjem, založba risank in pisank

ANTON UMEK

v Brežicah in v Krškem

priporočam svojo na novo dopolnjeno izbiro galanterijskega blaga v najmodernejših proizvodih tu- in inozemske provenijence, nadalje različne igrače, veliko zalogo šip, navadnih in finih v vseh barvah, gladke in pisane, zrcala, okvire, podobe, statue, križe, molitvenike i. t. d.

Tiskovine za šole in krajne šolske svete, za občine in razne urade; sprejme naročila na vsakovrstne časopise, modne žurnale in knjige v vseh jezikih. Dalje preskrbi vsakovrstna tiskarska in knjigarska dela iz Zadrufne tiskarne in knjigoveznice v Krškem.

5